

Suomalainen raamatunkäännöstyö on jälleen ajankohtainen

Tämän *Teologisen Aikakauskirjan* teemanumeron aiheena on raamatunkäännöstyö, erityisesti Suomen Pipliaseuran hiljattain julkaisema *Uusi testamentti 2020*.¹ Ensimmäinen suomenkielinen Uusi testamentti julkaistiin 1548 ja koko Raamattu 1642. Käännöksiä on ilmestynyt tämän jälkeen jokaisella vuosisadalla. Tahti kuitenkin kiihtyi 1900-luvulla, jolloin uusi suomennos on ilmestynyt noin 20–30 vuoden välein.

Vuoden 1776 *Kirkkoraamattu* säilytti muodollisesti asemansa aina vuoteen 1938 asti. Vuonna 1913 laadittu Uuden testamentin käännösehdotus kuitenkin käytännössä syrjäytti sen. Käännösehdotuksen mukaiset tekstit liitettiin samana vuonna hyväksytyyn kirkkokäsikirjaan. Uusi koko Raamatun virallinen käännös hyväksyttiin tästä 25 vuoden kuluttua vuonna 1938.

Uusia raamatunkäännöksiä laadittiin jälleen 1960- ja 1970-luvuilla. Merkittävimmäksi niistä nousi Suomen Pipliaseuran vuonna 1972 julkaisema *Uusi testamentti nykysuomeksi*, jota käytettiin laajasti esimerkiksi rippikouluissa. Samaan aikaan käytössä ollut virallinen käännös oli hyväksytty käyttöön 34 vuotta aiemmin.

Uusi testamentti nykysuomeksi vaikutti osaltaan siihen, että Suomen evankelis-luterilainen kirkko alkoi valmistella uutta virallista raamatunkäännöstä. Se hyväksyttiin käyttöön 1992. Suomalaisen raamatunkäännöstyön historiassa tahti oli nopea, sillä edellisestä Uuden testamentin käännöksestä oli kulunut aikaa vain 20 vuotta.

2010-luvulla on ilmestynyt uusia raamatunkäännöksiä, kuten *Raamattu kansalle*. Myös Suomen Pipliaseura on jälleen aktivoitunut. Vuonna 2020 se julkaisi Uuden testamentin käännöksen, *Uusi testamentti 2020*. Aikaa virallisesta vuoden 1992 käännöksestä ehti kulua 28 vuotta. Onkin mielenkiintoista seurata, miten Raamatun suomentaminen jatkuu tästä eteenpäin. Vain verkossa julkaistun *Uusi testamentti 2020* -käännöksen tähänastiset käyttäjäluvut viittaavat siihen, että Raamattu kiinnostaa edelleen runsaasti.

Suomalainen raamatunkäännöstyö ei rajoitu vain suomennoksiin. Suomalaisia raamatunkääntäjiä toimii jatkuvasti eri puolilla maailmaa. Suomalaiset ovat keskeisinä toimijoina kansainvälisessä raamatunkäännöstyössä: Yhtyneet raamattuseurat ovat auktorisoineet 14

johtavaa käännösasiantuntijaa (global translation advisor), joiden joukossa on tällä hetkellä peräti kaksi suomalaista. Molemmat työskentelevät Suomen Piipiaseuran palveluksessa. Suhteutettuna Suomen pieneen väkilukuun kyseessä on huomattava panos kansainväliseen raamatunkäännöstyöhön.

Raamatunkäännöksiä julkaistaan myös muilla kotimaisilla kielillä kuin suomeksi. Svenska Bibelsällskapetissa on suomenruotsalainen edustus. Valitettavan vähälle huomiolle ovat jääneet vuonna 2011 julkaistu karjalan-kielinen Uusi testamentti *Uusi Šana* ja vuonna 2019 julkaistu pohjoissaamenkielinen koko Raamattu *Biibbal*.

Raamatunkäännöstyö ei ole vain uskonnollisesti tai kirkollisesti merkittävä hanke. Sillä on aina myös kulttuurista merkitystä. Erityisen selvää tämä on karjalan tai pohjoissaamen kaltaisten pienten kieliryhmien osalta. *Uusi testamentti 2020* -käännöksen vastaanotto kielii kuitenkin siitä, että myös suomenkieliseen raamatunkäännökseen kohdistuu edelleen myös leimallisesti kulttuurisia odotuksia.²

Sirakin kirjan alussa myönnetään, että käännöstyössä on aina ongelmansa. Tuskinpa koskaan tullaan tekemään täydellistä raamatunsuomenostakaan. Siksi kriittiselle reflektiolle on aina paikkansa. *Teologisen Aikakauskirjan* historiassa tämä ei ole ensimmäinen Raamatun kääntämistä käsittelevä teemanumero, todennäköisesti ei myöskään viimeinen.

TT Niko Huttunen (niko.huttunen@helsinki.fi) on Uuden testamentin eksegetiikan dosentti, joka on tutkimuksissaan käsitellyt Uutta testamenttia osana kreikkalais-roomalaista kulttuuria ja Raamatun vaikutushistoriaa. Hän osallistui *Uusi testamentti 2020* -käännöksen valmisteluun.

KIRJALLISUUS

Juntunen, Tuomas (2020). Raamatunkääntäjän mahdoton tehtävä: Uusi testamentti 2020 ja sen vastaanotto. *Kritiikin uutiset* 13.12.2020. <https://www.kritiikinuutiset.fi/2020/12/13/raamatunkaantajan-mahdoton-tehtava-uusi-testamentti-2020-ja-sen-vastaanotto/> (Luettu 24.3.2021).

-
- 1 Osallistuin itse UT2020-käännöksen laatimiseen. Tämän vuoksi en ole ottanut osaa tässä lehdessä julkaistavien UT2020-käännöstä käsittelevien artikkelien arviointiin ja toimittamiseen.
 - 2 Juntunen 2020.